

Vrouwen, lichaamsbeeld en tevredenheid met het seksleven

Liesbeth Woertman, Sarah van IJzendoorn, Chantal Molenaar

Universiteit Utrecht, Departement Klinische en Gezondheidspsychologie

Samenvatting

In dit onderzoek worden relaties tussen lichaamsbeeld, de beoordeling van de vagina, seksuele satisfactie en zelfwaardering onderzocht. De respondentengroep bestond uit 1002 hetero- en biseksuele vrouwen (leeftijd 18-39 jaar, M 24.89). Lichaamsbeeld had een positief verband met seksuele satisfactie, echter door de lage correlatie was het niet mogelijk mediërende factoren te onderzoeken. Zelfwaardering bleek te correleren met lichaamsbeeld en seksuele satisfactie. Tevredenheid met het lichaam, zelfwaardering en seksuele satisfactie bleken positief te correleren met de beoordeling van de vagina. Vrouwen die hun vagina een positieve naam gaven, waren meer tevreden met hun vagina en seksleven en hadden een meer positief lichaamsbeeld. Het geven van een positieve naam aan de vagina bleek in dit onderzoek een zeer goede voorspeller van seksuele satisfactie. Deze resultaten laten zien dat de vagina meer aandacht zou moeten krijgen in onderzoek naar seksualiteit

De rol van de vagina in onderzoek naar lichaamsbeeld en seksualiteit is tot nu toe onderbelicht gebleven en dat is opmerkelijk. Borsten, billen en buik zijn bekende lichaamsdelen die door veel vrouwen als onaantrekkelijk worden beoordeeld. In het huidige onderzoek wordt de vagina onderzocht, waarbij geanalyseerd zal worden in hoeverre de tevredenheid met dit specifiek seksuele lichaamsdeel samenhangt met tevredenheid met het seksleven en het lichaamsbeeld. Daarnaast zal ook gekeken worden naar de naam die vrouwen aan hun vagina geven en of deze van invloed is op lichaamstevredenheid en tevredenheid met het seksleven.

Volgens Haavio-Mannila en Kontula (1997) is seksuele satisfactie gerelateerd aan karakteristieken en gedrag van de partner, alsmede aan wederzijdse gevoelens van liefde, seksueel gedrag, frequentie en variatie van seksuele activiteiten en sociale achtergrond. Seksuele satisfactie wordt ook geassocieerd met de tevredenheid met de relatie (Byers & Demmons, 1999; Sprecher, 2002; Bakker en Vanwesenbeeck, 2006;

Parish et al., 2007). Wanneer vrouwen gevraagd wordt, of zij denken dat hun (on)tevredenheid over hun lichaam van invloed is op hun seksleven, antwoorden de meeste bevestigend (Woertman, 2003). In eerder onderzoek is inderdaad een positief verband gevonden tussen lichaamsbeeld en tevredenheid met het seksleven (Hoyt & Kogan, 2001; Woodward Areton, 2002).

Cash, Maikkula en Yamamiya (2004) vinden dat vrouwen met een negatief beeld van hun lichaam minder plezier, frequentie, verlangen, opwinding en orgasmen ervaren in hun seksleven. In een recent onderzoek van Davison en McCabe (2005) wordt echter geen verband gevonden tussen lichaamsbeeld en tevredenheid met het seksleven. Daarentegen vond Woodward Areton (2002) in haar onderzoek naar seksuele satisfactie bij vrouwen met obesitas, dat lichaamsbeeld een belangrijke voorspeller is van seksuele tevredenheid. Kortom, tegenstrijdige resultaten die vragen om nieuw onderzoek. Het huidige onderzoek wil de relatie tussen lichaamsbeeld en het seksleven centraal stellen. Er zal daarnaast gekeken worden naar de tussenliggende en mediërende variabele zelfwaardering, die inzicht kan geven in de relatie tussen lichaamsbeeld en het seksleven.

Beoordeling vagina, tevredenheid met het lichaam en seksuele tevredenheid

In het huidige onderzoek wordt eveneens aandacht

Dr. L. Woertman, psycholoog, universitair hoofddocent, Universiteit Utrecht, Departement Klinische en Gezondheidspsychologie. Heidelberglaan 1 3584 CS Utrecht. E: E.M.woertman@uu.nl.
S.L.M. van IJzendoorn, MSc, E: S.L.M.vanijzendoorn@uu.nl
A.C.J. Molenaar, MSc, E: A.C.J.Molenaar@students.uu.nl

besteed aan de beoordeling van de vagina. Dit is tot nu toe niet in verband gebracht met tevredenheid met het seksleven, lichaamsbeeld en zelfwaardering. Wel blijkt dat er sprake is van een opkomende trend van schaamlipreductie. Volgens Paul Laarhuis van de Contourkliniek in Bussum werd er vijf jaar geleden af en toe een schaamlipreductie uitgevoerd en is dit opgelopen tot soms wel twee per behandeldag (Rosen, 2007). Uit een onderzoek van Nuvaring blijkt dat van 9441 vrouwen uit 13 (voornamelijk Westerse) landen, 39% zich helemaal geen zorgen maakte over het uiterlijk van haar geslacht, echter 13% maakte zich grote zorgen (Nappi, Liekens & Brandenburg, 2006). Hieruit zou voorzichtig geconcludeerd kunnen worden dat vrouwen zich meer bezig zijn gaan houden met het uiterlijk van hun geslacht.

In een onderzoek onder homoseksuele mannen (Woertman, de Wit & Hoogesteege, 2005), bleek onder andere de aantrekkelijkheid van de penis samen te hangen met zelfwaardering en tevredenheid met het eigen lichaam. Gezien de resultaten bij homomannen en de opkomende trend in schaamlipreducties, wordt verwacht dat ook bij vrouwen een positieve samenhang gevonden zal worden tussen de aantrekkelijkheid van de vagina en de tevredenheid met het lichaam, het seksleven en de zelfwaardering. Verder zal aandacht besteed worden aan het geven van een positieve of negatieve naam aan de vagina.

Lichaamsbeeld, seksuele tevredenheid en zelfwaardering

Een verklaring voor de samenhang tussen tevredenheid met het lichaam en tevredenheid met het seksleven zou gevonden kunnen worden, wanneer zelfwaardering als mediërende factor onderzocht wordt. Uit enkele onderzoeken blijkt een samenhang tussen zelfwaardering en lichaamsbeeld. Lowery et al. (2005) bijvoorbeeld, vonden een verband tussen lichaamsbeeld en zelfwaardering bij vrouwelijke eerstejaars studenten. Woodward Areton (2002) vindt in haar onderzoek naar vrouwen met obesitas ook een positief verband tussen zelfwaardering en lichaamsbeeld.

Een verband tussen zelfwaardering en seksualiteit lijkt voor de hand te liggen, maar over dit onderwerp werden slechts enkele empirische studies gevonden (o.a. Borissova, Kovatcheva, Shinkov & Vukov, 2001; Ethier et al., 2006). In het huidige onderzoek wordt zelfwaardering meegenomen als voorspellende variabele van de tevredenheid met het seksleven. Verwacht wordt dat wanneer men meer tevreden is met het lichaam, men een hogere zelfwaardering heeft en dus minder remmende gedachten zal hebben, waardoor men meer tevreden zal zijn over het seksleven (Bancroft, 1981).

Methode

Respondenten

De respondentengroep bestaat uit hetero- en biseksuele vrouwen van 18 tot en met 39 jaar. Deze leeftijdsindeling is aangehouden in verband met de verschillende levensfasen, waarvan de splitsing bij 25 jaar wordt verwacht. De respondentengroep betrof alleen vrouwen tot 40 jaar, een groep waarvan wordt verwacht dat de meesten wel over internet beschikken. De gemiddelde leeftijd van de vrouwen was 24.89 (± 5.11) jaar. Op het moment van afname had 69.3% een relatie. De gemiddelde relatieduur was 4 jaar en 7 maanden. Van de vrouwen was 25.7% laag, 19.5% gemiddeld en 54.8% hoog opgeleid. Van hen had 47.9% een betaalde baan, studeerde 54.4% en had 6.7% geen betaald werk. Uitgesloten zijn 109 mannen, 23 lesbische vrouwen, 56 vrouwen die buiten de leeftijdsgroep vielen en 306 vrouwen (20.4%) die voortijdig zijn gestopt met het invullen van de vragenlijst. Tenslotte zijn 2 vrouwen met extreme en onwaarschijnlijke scores uit het bestand verwijderd. Lesbische vrouwen werden uitgesloten van deelname aan dit onderzoek, daar de structuur van hun lichaamsbeeld anders is (Woertman, 2003) en zij het seksueel object zijn van vrouwen, die het lichaam van een vrouw op een andere manier beoordelen (Hatfield & Sprecher, 1986). De uiteindelijke respondentengroep omvat 1002 vrouwen.

Procedure

Respondenten werden in november en december 2006 geworven door middel van advertenties op diverse internetsites en forums. Geïnteresseerden lazen een korte uitleg, waarin werd aangegeven dat het een onderzoek naar lichaamsbeeld en seksualiteit betrof. Door te klikken op de link, werd de vragenlijst geopend. Het was niet mogelijk meer dan eens aan het onderzoek deel te nemen. Gemiddeld nam het invullen 10 minuten in beslag.

Meetinstrumenten

Beoordeling vagina

Deze schaal bestaat uit 8 items, ontwikkeld door de onderzoekers, die gescoord werden op een 6-puntschaal, van 'helemaal niet mooi' tot 'zeer mooi'. De items hadden betrekking op verschillende onderdelen van het geslacht (zoals de binnenste en buitenste schaamlippen, de venusheuvel en de clitoris) en op het geslacht in het geheel (zoals de verhouding van het totale geslacht). De interne consistentie was zeer goed (Cronbach's $\alpha = .93$). Tevens is een open vraag gesteld, namelijk: welk woord gebruikt u om uw vagina te omschrijven? Hierna is gevraagd of dit woord een positief of een negatief gevoel gaf.

Lichaamsbeeld

Deze schaal is opgebouwd uit de schalen 'beoordeling eigen lichaam' en 'tevredenheid met het lichaam'.

Beoordeling eigen lichaam

Het beeld dat vrouwen van hun feitelijke en ideale lichaam hebben, is gemeten door middel van de Body Size Drawings (Stunkard, Sorensen & Schulsinger, 1983). Duncan, Dodd en Al-Nakeeb (2005) hebben deze schaal onderzocht en concluderen dat het een geschikte schaal is om lichaamsbeeld te meten. Vrouwen kozen uit een serie van negen vrouwelijke figuren (gerangschikt van zeer dun naar zeer dik) het best passende huidige lichaam en het ideale lichaam. Het verschil tussen huidig en ideaal lichaam is de discrepantiemaat. Een positieve discrepantie geeft aan dat men slanker zou willen zijn en een negatieve discrepantie dat men zwaarder zou willen zijn. Wanneer men geen discrepantie laat zien, spreken we van een congruent lichaamsbeeld.

Tevredenheid met het lichaam

De tevredenheid met het eigen lichaam is gemeten aan de hand van een schaal van 4 items (ontleend aan Woertman, 1994). De antwoordmogelijkheden, van 'helemaal niet mooi' tot 'zeer mooi', werden gescoord op een 6-puntschaal. In het huidige onderzoek werd een hoge betrouwbaarheid gevonden (Cronbach's $\alpha = .88$).

Seksuele tevredenheid

Tevredenheid met het seksleven is gemeten met de Global Measure of Sexual Satisfaction van Lawrance en Byers (zoals geciteerd in Kedde & van Berlo, 2006). Deze schaal heeft vijf items waarmee de seksuele relatie met de partner omschreven kan worden: 'goed-slecht', 'plezierig-onplezierig', 'positief-negatief', 'bevredigend-onbevredigend' en 'waardevol-waardeloos'. De antwoordmogelijkheden worden gescoord op een 7-puntschaal. In het huidige onderzoek werd een zeer hoge Cronbach's α gevonden van .95. Ontevredenheid werd geoperationaliseerd als een score < 20 punten, wat inhoudt dat er negatieve antwoorden zijn ingevuld.

Zelfwaardering

Zelfwaardering is gemeten met de Rosenberg Self-Esteem Scale (Rosenberg, 1965). Dit is een veelgebruikte test, die naar voren komt als een betrouwbare en valide maat voor het meten van zelfwaardering (Kamperman & Tenhaeff, 1998). De Nederlandse bewerking bestaat, evenals de originele schaal, uit 10 stellingen met 4 antwoordcategorieën; 'helemaal mee

eens', 'mee eens', 'niet mee eens' en 'helemaal niet mee eens'. De interne consistentie was zeer goed (Cronbach's $\alpha = .88$).

Data-analyse

De data, die is verzameld door het programma Net-Questionnaire, werd geanalyseerd met SPSS (v.15). Van alle schalen, met uitzondering van de discrepantiemaat, is een totaalscore berekend. De discrepantiemaat is berekend door de score op het ideale lichaam van het huidige lichaam af te trekken. Aangezien de correlatie tussen lichaamsbeeld en seksleven laag is, is het niet mogelijk om de mediërende factor van zelfwaardering te berekenen. Er zijn om die reden correlaties berekend om de hypothesen te toetsen. Wanneer er een grouping variabele was, werd er een t-toets, dan wel een eenzijdige variantieanalyse uitgevoerd. Eveneens is er, wanneer gebruik gemaakt werd van variantieanalyse, door middel van de Bonferroni post-hoc test onderzocht welke groepen onderling significant verschilden. Discrepantie is tevens onderzocht door middel van kwadratische regressieanalyse, daar er verwacht werd dat de middelste groepen hoger zouden scoren op tevredenheid met het seksleven dan de hoge en lage groep (Pallant, 2001). Om te controleren voor enkele factoren, zijn berekeningen uitgevoerd betreffende relatieduur, het hebben van kinderen, opleidingsniveau en werksituatie, aan de hand van covariantieanalyse.

Resultaten

Tevredenheid met het lichaam en met het seksleven en beoordeling van de vagina

Er blijkt een significante samenhang tussen tevredenheid met de vagina en tevredenheid met het lichaam ($r = .23$, $n = 1002$, $p < .01$). De proportie verklaarde variantie is 5.4%. Daarnaast blijkt de tevredenheid met de vagina significant samen te hangen met tevredenheid met het seksleven ($r = .26$, $n = 919$, $p < .01$). De verwachting dat vrouwen met een hogere score op tevredenheid met de vagina een hogere score op tevredenheid met het lichaam en tevredenheid met het seksleven zouden hebben, dan vrouwen met een lagere score lijkt bevestigd te worden door de resultaten, echter de proportie verklaarde variantie is laag (6.8%). Verder wordt, volgens verwachting, een significante samenhang gevonden tussen tevredenheid met de vagina en zelfwaardering ($r = .27$, $n = 1002$, $p < .01$). Meer dan de helft van de vrouwen (54.7%) noemt haar geslachtsdeel 'vagina'. Dit wordt gevolgd door 'kut(je)' (11.4%), 'poes(je)' (7.4%) en 'doos(je)' (4.8%).

Daarnaast gebruiken 87 vrouwen (8.7%) geen

naam voor hun vagina, of een naam die niet lijkt te wijzen op het seksuele aspect van het geslachtsdeel (bijvoorbeeld: 'daar beneden', 'plasser'). Deze vrouwen blijken niet significant minder tevreden met hun seksleven, maar wel met het uiterlijk van de vagina, $t(1000) = 1.54, p < .05$. Van de vrouwen geeft 86.8% een naam aan haar vagina die zij als positief ervaart. Zij scoren hoger op tevredenheid met de vagina (23.68 ± 7.16) dan vrouwen die een negatieve naam aan hun vagina geven (17.39 ± 7.70), $t(1000) = -9.33, p < .001$. De grootte van de verschillen tussen de groepen is gemiddeld ($\eta^2 = .080$). Daarnaast scoren zij hoger op tevredenheid met het seksleven (29.59 ± 6.22) dan vrouwen die een negatieve naam aan hun vagina geven (27.50 ± 4.84). Dit verschil blijkt significant, $t(915) = 18.63, p < .001$. De grootte van de verschillen tussen de groepen is gemiddeld ($\eta^2 = .275$), wat betekent dat 27.5% van de variantie van tevredenheid met het seksleven verklaard wordt door een positieve of negatieve naam voor de vagina. Tenslotte blijken vrouwen die hun vagina een positieve naam geven significant hoger te scoren op lichaamsbeeld, $t(999) = -4.356, p < .001$. De grootte van de verschillen tussen de groepen is klein ($\eta^2 = -.046$).

Lichaamsbeeld en seksuele tevredenheid

Gemiddeld scoren de vrouwen significant hoger op het huidige lichaam dan op het ideale lichaam, $t(1003) = 24.68, p < .001$. Dit betekent dat de vrouwen gemiddeld slanker willen zijn (zie Tabel 1). Bijna een derde van de vrouwen (32.8%) laat geen discrepantie zien tussen huidig en ideaal lichaam. De grootste groep vrouwen (61.6%) wil slanker zijn en een kleine groep (5.7%) vindt zichzelf te dun. Voor de vrouwen die slanker zouden willen zijn geldt dat, hoe groter de discrepantie tussen huidig en ideaal lichaam is, hoe lager de score op lichaamstevredenheid is, $F(997) = 165.22,$

$p < .001$.

Van de vrouwen blijkt 95% tevreden met het seksleven. Vervolgens zijn de schalen tevredenheid met het lichaam en discrepantiemaat door middel van Z-scores samengevoegd naar de maat 'Lichaamsbeeld'. Het blijkt dat vrouwen met een lagere score op lichaamsbeeld significant minder tevreden zijn met hun seksleven. Dit lijkt de verwachting dat vrouwen met een meer negatief lichaamsbeeld minder tevreden met hun seksleven zijn te bevestigen, echter de correlatie is klein, namelijk $r = .16, n = 917, p < .01$.

Lichaamsbeeld, seksuele tevredenheid en zelfwaardering

Doordat de correlatie tussen lichaamsbeeld en tevredenheid met het seksleven zo laag is, is het niet mogelijk te berekenen of zelfwaardering een mediërende factor is tussen lichaamsbeeld en tevredenheid met het seksleven. Wel blijken vrouwen met een lagere score op lichaamsbeeld een lagere zelfwaardering te hebben dan vrouwen met een hogere score op lichaamsbeeld. De correlatie is gemiddeld, namelijk $r = .44, n = 1002, p < .01$. De discrepantiemaat blijkt hier minder invloed op te hebben dan de tevredenheid met het lichaam. Wanneer alleen de tevredenheid met het lichaam bij de test wordt betrokken blijkt er een hogere correlatie met zelfwaardering, $r = .51, n = 1002, p < .01$. Ook blijken vrouwen met een lage zelfwaardering minder tevreden te zijn met hun seksleven dan vrouwen met een hogere zelfwaardering, $r = .22, n = 917, p < .01$.

Controlevariabelen

Er is waar nodig gecontroleerd voor het hebben van een partner, relatieduur, leeftijd, opleidingsniveau, werksituatie en het hebben van kinderen. Een langere relatie blijkt van negatieve invloed op de tevredenheid met

Tabel 1: Range, gemiddelde scores, standaarddeviaties en Cronbach's alpha van de gebruikte tests

	Mogelijke Range	Range	Gemiddelde score	Standaarddeviatie	N
Huidig lichaam	1-9	1-9	4.14	1.34	1002
Ideaal lichaam	1-9	1-6	3.36	0.89	1002
Tevredenheid met het lichaam	0-20	0-20	12.82	3.02	1002
Zelfwaardering	10-40	11-40	30.77	5.52	1002
Tevredenheid met de vagina	0-40	0-40	22.82	7.52	1002
Tevredenheid met het seksleven	5-35	5-35	29.33	5.08	917

N.B. Hoe hoger de score, hoe meer tevreden, hoe hoger de zelfwaardering en hoe dikker het lichaam.

Tabel 2: Correlaties tussen variabelen, berekend met pearson's product-moment correlatie en spearman's rangcorrelatie

	Tevredenheid met het seksleven	Tevredenheid met het lichaam	Lichaamsbeeld	Zelfwaardering	Relatieduur	Tevredenheid met de vagina
Tevredenheid met het seksleven	1	.20*	.17*	.22*	-.27*	.26*
Tevredenheid met het lichaam		1		.51*		.23*
Lichaamsbeeld			1	.44*		
Zelfwaardering				1	.27*	

* Correlatie is significant op 0.01 level (1-zijdig)

N.B. De correlaties in de kolommen tevredenheid met het lichaam, lichaamsbeeld en relatieduur zijn berekend met spearman's rho. De overige correlaties zijn berekend met Pearson's r.

Tabel 3: Gemiddelden van groepen op seksuele tevredenheid en tevredenheid met de vagina en significantie van de verschillen tussen de groepen, d.m.v. t-toets en ANOVA

Afhankelijke Variabele	Groep 1	M groep 1	Groep 2	M groep 2	Groep 3	M groep 3	p
Seksuele Tevredenheid	Negatieve discrepancie	28.30	Geen discrepancie	29.25	Positieve discrepancie	28.98	0.01, tussen groep 2 & 3*
	Neg. woord vagina	27.50	Pos. Woord vagina	29.59			0.000
Tevredenheid Vagina	Negatief woord	17.39	Positief woord	23.68			0.000
	Geen naam vagina	20.97	Een naam vagina	23.02			0.011

* Significantie alleen vanaf een positieve discrepantie van 2 of hoger

het seksleven, $r = -.15$, $n = 677$, $p = .01$. Er blijken verder geen noemenswaardige verschillen op tevredenheid met het seksleven, lichaamsbeeld en zelfwaardering.

Voor een overzicht van alle correlaties zie tabel 2, voor de overige resultaten zie tabel 3.

Discussie

De tevredenheid met de vagina blijkt matig samen te hangen met de tevredenheid met het seksleven, de tevredenheid met het lichaam en met zelfwaardering. De correlaties zijn laag, echter dit is niet onverwacht, aangezien er andere variabelen zijn die de tevredenheid met het seksleven, zelfwaardering en het tevredenheid met het lichaam beïnvloeden. Zelfwaardering en lichaamstevredenheid voor vrouwen zijn dus hetzelfde als bij eerder onderzoek onder homoseksuele mannen, waarbij de beoordeling van de penis positief samen bleek te hangen met deze factoren, maar daarin

ook van gemiddeld belang was (Woertman et al., 2005). De tevredenheid met de vagina blijkt meer variantie van tevredenheid met het seksleven te verklaren dan de tevredenheid met het lichaam. Dit verschil is niet groot, maar het is toch interessant dat het uiterlijk van de vagina voor de vrouwen uit deze onderzoekspopulatie zeker zo belangrijk blijkt tijdens seksuele activiteiten als het uiterlijk van het lichaam in het algemeen.

Vrouwen die hun vagina een positieve naam geven blijken meer tevreden met hun seksleven. De effectgrootte was gemiddeld, 27.5% van de variantie van tevredenheid met het seksleven wordt verklaard door het ervaren van een naam als positief of negatief. Dit betekent dat de benaming van de vagina een betere maat is voor tevredenheid met het seksleven dan alle andere variabelen die onderzocht zijn in deze studie. Dit is onverwacht, maar te beredeneren. Wanneer men de naam van de vagina als positief ervaart, gaat het er

dus niet zozeer om of de vagina mooi is, maar wel of men de vagina als positief ervaart. Het lijkt logisch te veronderstellen dat dit samenhangt met tevredenheid met het seksleven. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat vrouwen, die seksualiteit als positief ervaren, daardoor hun vagina een positieve naam geven.

Vrouwen die een naam aan hun vagina geven, die hen een positief gevoel geeft, blijken daarnaast meer tevreden te zijn met het uiterlijk van hun vagina en een meer positief lichaamsbeeld te hebben. Er is niet alleen aandacht besteed aan het feit of vrouwen de naam van hun vagina als positief ervaren, maar ook naar het soort naam dat ze er aan geven. Er is een aanzienlijke groep van 87 vrouwen (8.7%) die geen naam heeft voor haar vagina, of een naam die niet lijkt te wijzen op het seksuele aspect van het geslachtsdeel (bijvoorbeeld: 'daar beneden' of 'plasser'). Deze vrouwen blijken minder tevreden met het uiterlijk van hun vagina. Dit is wellicht te verklaren door het taboe: het niet benoemen van de vagina hangt dan samen met het niet mooi vinden ervan, of er niet teveel bij stil willen staan.

Lichaamsbeeld en tevredenheid met het seksleven correleren laag, evenals zelfwaardering en tevredenheid met het seksleven. Zelfwaardering blijkt in dit onderzoek sterk positief samen te hangen met lichaamsbeeld, wat ook in eerder onderzoek is gevonden (Lowery et al., 2005; Woodward Areton, 2002). Verder blijkt uit het huidige onderzoek dat een lagere zelfwaardering samenhangt met een lagere tevredenheid met het seksleven. Dit is een interessant gegeven, want ondanks dat het in de lijn der verwachting lag, is dit nog niet eerder onderzocht.

Remmende gedachten over het lichaam lijken dus minder van invloed op de tevredenheid met het seksleven, dan logischerwijs werd verwacht op basis van eerder onderzoek (Parish et al., 2007; Slob et al., 1998; Woodward Areton, 2002). Het is ook mogelijk dat een meer negatief lichaamsbeeld inderdaad niet van grote invloed is op tevredenheid met het seksleven. Uit een onderzoek van Bakker en Vanwesenbeeck (2006) blijkt bijvoorbeeld dat 29.9% van de vrouwelijke respondenten zichzelf vaak of altijd seksueel aantrekkelijk voelt, terwijl slechts 5% van deze zelfde groep vrouwen zich vaak of altijd ongemakkelijk voelt over haar lichaam in seksuele contacten. Er lijkt dus een grote groep vrouwen te bestaan, die zich vaak niet seksueel aantrekkelijk voelt, maar zich toch niet ongemakkelijk voelt over haar lichaam tijdens seksuele contacten.

Een verklaring voor de lage correlaties tussen lichaamsbeeld en tevredenheid met het seksleven kan echter ook zijn dat de scores op seksuele tevredenheid in deze steekproef zeer hoog waren en dus dicht

bij elkaar lagen. Uit enkele eerdere onderzoeken in zowel binnen- als buitenland blijkt echter ook een vrij hoge score op seksuele tevredenheid (Bakker & Vanwesenbeeck, 2006; Byers & Demmons, 1999; TNS NIPO, 2005). Het zou nochtans zo kunnen zijn dat de Global Measure of Sexual Satisfaction, die uit een klein aantal vragen bestaat, een beperkte discriminerende validiteit heeft. Daarnaast vraagt deze test naar de seksuele relatie met de partner, terwijl het beter zou zijn wanneer gevraagd werd naar de algemene seksuele situatie. Dit is minder verwarrend voor vrouwen die momenteel geen partner hebben, aan wie in het huidige onderzoek gevraagd werd aan hun laatste seksuele partner te denken. Hierdoor hebben ze wellicht meer positief geantwoord. Een andere mogelijkheid om een meer objectief beeld te krijgen van de seksuele tevredenheid van vrouwen is het afnemen van de FSFI (Female Sexual Function Index, Rosen et al., 2000). Daarnaast zou het onderzoek, wanneer het niet via internet zou worden afgenomen, wellicht een meer heterogene populatie kunnen bereiken. Bij vervolgonderzoek zou het verstandig zijn deze opties mee te nemen.

Een oorzaak voor de hoge score op seksuele tevredenheid zou tevens kunnen liggen in het sociaal wenselijk antwoorden van de respondenten in een onderzoek dat gepresenteerd is als een onderzoek naar seksualiteit. Trivedi en Sabini (1998) vinden dat hoe respondenten antwoorden lijkt af te hangen van wie de vraag stelt: een onderzoeker van seksualiteit of een onderzoeker van persoonlijkheid. Vooral vrouwen die hoog scoren op sociale wenselijkheid lieten in een onderzoek dat werd gepresenteerd als een onderzoek naar seksualiteit veel hogere scores op frequentie van masturbatie zien dan in een onderzoek naar persoonlijkheid. Daarnaast zal een onderzoek naar seksualiteit bepaalde vrouwen aantrekken. Volgens Trivedi en Sabini (1998) blijkt uit meerdere onderzoeken dat respondenten die deelnemen aan seksonderzoek minder angstig zijn voor seksualiteit, meer seksueel ervaren zijn en meer seksuele partners hebben, dan personen die niet uit zichzelf deelnemen aan dit soort onderzoek. Uit onderzoek van Strassberg en Low (1995) bleken participanten die wilden deelnemen aan het onderzoek over seksualiteit meer positieve denkbeelden te hebben over seks.

Het afnemen van vragenlijsten via het internet is een relatief nieuwe methode. Er zijn dan ook nog veel vragen met betrekking tot de ethiek en de validiteit. Er zijn richtlijnen ontwikkeld door Eisenbach en Till (2001), waaraan een goed internetonderzoek moet voldoen. In het onderzoek zijn deze richtlijnen aangehouden. Een belangrijk aandachtspunt is, dat het zeer makkelijk is

voor respondenten om voor het einde van de vragenlijst af te haken. Er is geen enkele controle van bijvoorbeeld een onderzoeker die zich in dezelfde ruimte bevindt (Birnbaum, 2003). In internetonderzoek van Healey, Macpherson en Kuijten (2005) is een drop-out percentage van ongeveer 14% te zien. In het huidige onderzoek ligt het drop-out percentage dus hoog. Dit kan te maken hebben met het feit dat iedereen, die op de link klikte, werd meegeteld in het onderzoek. Nieuwsgierige personen, die alleen wilden kijken wat het was en misschien een paar vragen beantwoordden, zijn dus meegeteld bij het totale aantal respondenten. Het feit dat de meeste drop-outs stopten met invullen in het eerste gedeelte van de vragenlijst doet dit vermoeden bevestigen.

Al met al lijkt het meest opvallende resultaat van dit onderzoek dat het uiterlijk van de vagina, de benaming hiervan en vooral het ervaren van de benaming (en wellicht gewoon van de vagina als zodanig) als positief samenhangt met het lichaamsbeeld en de tevredenheid met het seksleven. Echter veel verklaringen hiervoor blijven wat speculatief, zeker gezien de zwakke verbanden en omdat dit voor zover bekend het eerste onderzoek naar dit onderwerp is. Toch lijkt het gebruiken van een positief woord, wat aan lijkt te geven hoe vrouwen hun vagina ervaren, van belang. Dit lijkt iets te zijn waar in de opvoeding van meisjes rekening mee gehouden moet worden. Wanneer zij op school en thuis een woord leren gebruiken met een positieve lading, zal het beeld dat ze van hun vagina hebben meer positief kunnen worden. Daarnaast zou het in de klinische praktijk nuttig kunnen zijn om vrouwen met seksuele problemen te vragen naar het beeld dat ze van hun vagina hebben. Wanneer dit negatief is, lijkt het van belang dat de vrouw eerst leert haar vagina als een meer positief deel van haar lichaam te zien. Dit zou wellicht een sleutel kunnen zijn voor een deel verklaring van het groeiende aantal verzoeken tot schaamlipreducties; vrouwen zien hun vagina als negatief en dit is van invloed op hun lichaamsbeeld en seksleven. Door hun vagina te corrigeren verwachten zij dat dit verbetert. Zou het niet aantrekkelijker zijn vrouwen te leren meer positief over hun vagina te denken?

Referenties

- Bakker, F., & Vanwesenbeeck, I. (Red.) (2006). *Seksuele gezondheid in Nederland 2006*. Eburon: Delft.
- Bancroft, J. (1989). *Human sexuality and its problems*. Edinburgh: Churchill Livingstone.
- Borissova, A.M., Kovatcheva, R., Shinkov, A., & Vukov, M. (2001). A study of the psychological status and sexuality in middle-aged Bulgarian women: significance of the hormone replacement therapy (HRT). *Maturitas*, 39, 177-183.
- Byers, S.E., & Demmons, S. (1999). Sexual Satisfaction and sexual self-disclosure within dating relationships. *Journal of Sex Research*, 36, 180-189.
- Cash, T.F., Maikkula, C.L., & Yamamiya, Y. (2004). Baring the body in the bedroom: Body image, sexual schemas, and sexual functioning among college women and men. *Electronic Journal of human Sexuality*, 7. Retrieved February 21, 2005, from <http://www.ejhs.org/volume7/bodyimage.html>.
- Davison, T.E., & McCabe, M.P. (2005). Relationships between men's and women's body image and their psychological, social, and sexual functioning. *Sex Roles*, 52, 463-475.
- Ethier, K.A., Kershaw, T.S., Lewis, J.B., Milan, S., Niccolai, L.M., & Ickovics, J.R. (2006). Self-esteem, emotional distress and sexual behavior among adolescent females: Inter-relationships and temporal effects. *Journal of Adolescent Health*, 38, 268-274.
- Eysenbach, G., & Till, J.E. (2001). Ethical issues in qualitative research on internet communities. *BMJ*, 323, 1103-1105.
- Haavio-Mannila, E., & Kontula, O. (1997). Correlates of increased sexual satisfaction. *Archives of Sexual Behavior*, 26, 399-419.
- Hatfield, E., & Sprecher, S. (1986). *Mirror, mirror: The importance of looks in everyday life*. New York: SUNY Press.
- Hoyt, W.D., & Kogan, L.R. (2001). Satisfaction with body image and peer relationships for males and females in a college environment. *Sex Roles*, 45, 199-215.
- Kamperman, M., & Tenhaeff, C. (1998). *Werk en aandacht: Een methode voor de opheffing van armoede en uitsluiting onder vrouwen en ouderen in Amsterdam*. Utrecht: NIZW.
- Kaplan, H.S. (1981). *Stoornissen in het seksueel verlangen*. Nijmegen: Dekker en van de Vegt.
- Kedde, H.M.A., & Van Berlo, W.M.A. (2006). Sexual satisfaction and sexual self images of people with physical disabilities in the Netherlands. *Sexuality and Disability*, 24, 53-68.
- Lowery, S.E., Robinson Kurpius, S.E., Befort, C., Hull Blanks, E., Sollenberger, S., Foley Nicpon, M., & Huser, L. (2005). Body image, self-esteem, and health-related behaviours among male and female first year college students. *Journal of College Student Development*, 46, 612-623.
- Nappi, R.E., Liekens, G., & Brandenburg, U. (2006). Attitudes, perceptions and knowledge about the vagina: The International Vagina Dialogue Survey. *Contraception*, 73, 493-500.
- Parish, W.L., Luo, Y., Stolzenberg, R., Laumann, E.O., Farrer, G., & Pan, S. (2007). Sexual practices and sexual satisfaction: A population based study of Chinese urban adults. *Archives of Sexual Behavior*, 36, 5-20.

- Rosen, N. (2007) Schaamlipcorrectie. Grote lippen, kleine ingreep (2007, 27 februari). *De Volkskrant. De verleiding*, p. 15
- Rosen, R.C., Brown, C., Heiman, J., Leiblum, S., Meston, C.M., Shabsigh, R., Ferguson, D., & D'Agostino, R. (2000). The Female Sexual Function Index (FSFI): A multidimensional self-report instrument for the assessment of female sexual function. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 26, 191-208.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Sprecher, S. (2002). Sexual satisfaction in premarital relationships, associations with satisfaction, love, commitment and stability. *Journal of Sex Research*, 39, 190-197.
- Slob, A.K., Vink, C.W., Moors, J.P.C., & Everaerd, W. (Red) (1998). *Leerboek Seksuologie*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Strassberg, D.S., & Lowe, K. (1995). Volunteer bias in sexuality research. *Archives of Sexual Behavior*, 24, 369-382.
- Stunkard, A., Sorensen T. & Schulsinger, F. (1983). Use of the Danish Adoption Register for the study of obesity and thinness. In S. Key, I. Roland, R. Sigman & S. Matthysse (Eds). *The genetics of neurological and psychiatric disorders*. New York: Raven Press.
- Tomic, D., Gallicchio, L., Whiteman, M.K., Lewis, L.M., Langenberg, P., & Flaws, J.A. (2006). Factors associated with determinants of sexual functioning in midlife women. *Maturitas*, 53, 144-153.
- TNS NIPO (2005). Meerderheid Nederlanders wenst seksleven te verbeteren. (2005, 22 juni). Gevonden op 27 januari 2007, op http://www.tns-nipo.com/sub_ext.asp?c001&file=persvannipo\pratenoverseks05.htm
- Trivedi, N., & Sabini, J. (1998). Volunteer bias, sexuality, and personality. *Archives of Sexual Behavior*, 27, 181-195.
- Woertman, L., (1994). *Beelden van een lichaam; De mentale representatie van lichaamsbeelden*. Lisse: Harcourt Publishers.
- Woertman, L. (2003). *Moeders mooiste: De schone schijn van het uiterlijk*. Lisse: Harcourt Publishers.
- Woertman, L., de Wit, J., & Hoogesteger, M. (2005). Tevredenheid met het eigen lichaam en zelfwaardering van homoseksuele mannen: Maakt een grote(re) penis een man gelukkig? *Tijdschrift voor Seksuologie*, 29, 181-188.
- Woodward Areton, L. (2002). Factors in the sexual satisfaction of obese woman in relationships. *Electronic Journal of Human Sexuality*, 5. Retrieved October 17, 2006, from <http://www.ejhs.org/volume5/Areton/06Partners.htm>.

Abstract

The role of the vagina in body image and sexual satisfaction

This study was designed to measure relationships between body image, satisfaction with the vagina, sexual satisfaction and self-esteem. The respondents were 1002 heterosexual en bisexual women (age range 18-39, mean 24.89). Body image proved to be associated with sexual satisfaction, but because of the low correlation, it was not possible to study the factors that could explain this relationship. Self-esteem was correlated to body image and sexual satisfaction. Body satisfaction, self-esteem en sexual satisfaction were, as expected, positively correlated with the satisfaction with the vagina. Furthermore, women who gave their vagina a name that had positive connotations were more satisfied with their vaginas and their sex lives than women who gave their vagina a negative name. Giving the vagina a positive name appeared to be a strong predictor for sexual satisfaction in this study. These results show that the perception and evaluation of the vagina should be given more attention in sex research.